

**ned. herv. kerk
gasselternijveen**

De N. H. kerk is er weer . . . . .

De kerk is uit de steigers. De laatste hand wordt gelegd aan het interieur. Er wordt naarstig geklopt en gehamerd om het toegangspad " schier " betegeld te krijgen.

Dat is het beeld zoals dat dezer dagen - het is half oktober 1982 - op mij over komt, wanneer ik van en naar het gemeentehuis ga.

De laatste loodjes denk ik dan. Ieder weet dat juist die het zwaarst wegen. Maar zorgen en zweet zijn gauw vergeten, wanneer het kerkgebouw binnenkort in ere zal zijn hersteld.

Dan zal een gevoel van blijdschap overheersen. Blijdschap over het bereikte resultaat.

Wanneer begin november de kerk weer in gebruik genomen gaat worden komt dit monumentale gebouw weer ter beschikking van de gemeenschap in Gasselternijveen.

Als centrum van godsdienstige beleving maar ook als centrum van kunstzinnige beleving.

Wat dat laatste betreft denk ik aan de reeks schoolconcerten die door veel jongeren uit de gehele gemeente werden en worden bezocht en aan de jaarlijkse concerten van het Stadskanaalster mannenkoor.

Harmonische klanken in dit akoestisch uitgebalanceerde gebouw.

Ik feliciteer u met het verkregen resultaat.

Voor nu en in de toekomst wens ik u toe dat dit markante gebouw in onze Gasselternijveenster gemeenschap een instrument zal zijn, waarmee in harmonie de klank van Het Woord, zang en muziek voor velen duurzaam zal klinken.

10 oktober 1982.

drs. H.B. Reinders.
burgemeester van Gasselte.

Gemeente,

Er is alle reden tot grote vreugde. Immers ons kerkgebouw is na een jaar van intensief werken weer gereed. En hoe !

Aan de buitenkant is het gebouw weer geheel hersteld, en de binnenkant heeft een kleine gedaanteverwisseling ondergaan.

Alles is weer degelijkvoor elkaar dankzij de architect en de uitvoerders, dankzij de subsidie-gevers, dankzij royale giften van gemeente-leden en dorpsgenoten, dankzij vooral niet te vergeten de enorme inzet van vele vrijwilligers.

Sommigen zijn zelfs een tijdlang dagelijks er mee bezig geweest.

Ons past dankbaarheid voor dit alles. Dat het kerkgebouw weer jaren en jaren mee kan is voor ons een bezig-zijn als gemeente een erg belangrijke zaak.

Wat moeten we zonder een goed gebouw ? Toch voeg ik hieraan de woorden toe van een lied uit het liedboek:
" Maar niet met steen en hout alleen is 't grote werk gedaan. 't Zal om ons zelve gaan ".

Je kunt het nog beter zeggen: het gebouw is er ten dienste van ons leven uit en naar het Woord van de Heer. Dat onze kerk die functie ook nu weer voluit moge hebben.

J. A. van Sloten.

"in de steigers"

12 November 1982.

Een gedenkwaardige dag waarop lang is gewacht. Eindelijk is het dan nu zover, dat onze kerk weer in gebruik kan worden genomen.

Deze restauratie had een lange voorgeschiedenis welke in 1976 begon via een gesprek tussen de toenmalige Kerkvoogden, Burgemeester Reinders en de heren De Jong en Hidding van het Provinciaal Museum.

Voor het maken van de plannen is toen aangetrokken de architect Jan Roelof Kruihof uit Havelte.

Nadien is het echter nog een lange weg geweest waarbij we vaak tussen angst en hoop hebben geleefd, wat betreft het doorgaan van de plannen.

Daar hen zelf de middelen ontbraken, kregen we van de Rijksdienst voor Monumentenzorg het advies een aanvraag in te dienen bij Gedeputeerde Staten om in aanmerking te komen voor subsidie uit de I.S.P. pot.

Bericht hierop, dat de restauratie was aangemeld voor uitvoering 1980, kwam vrij spoedig.

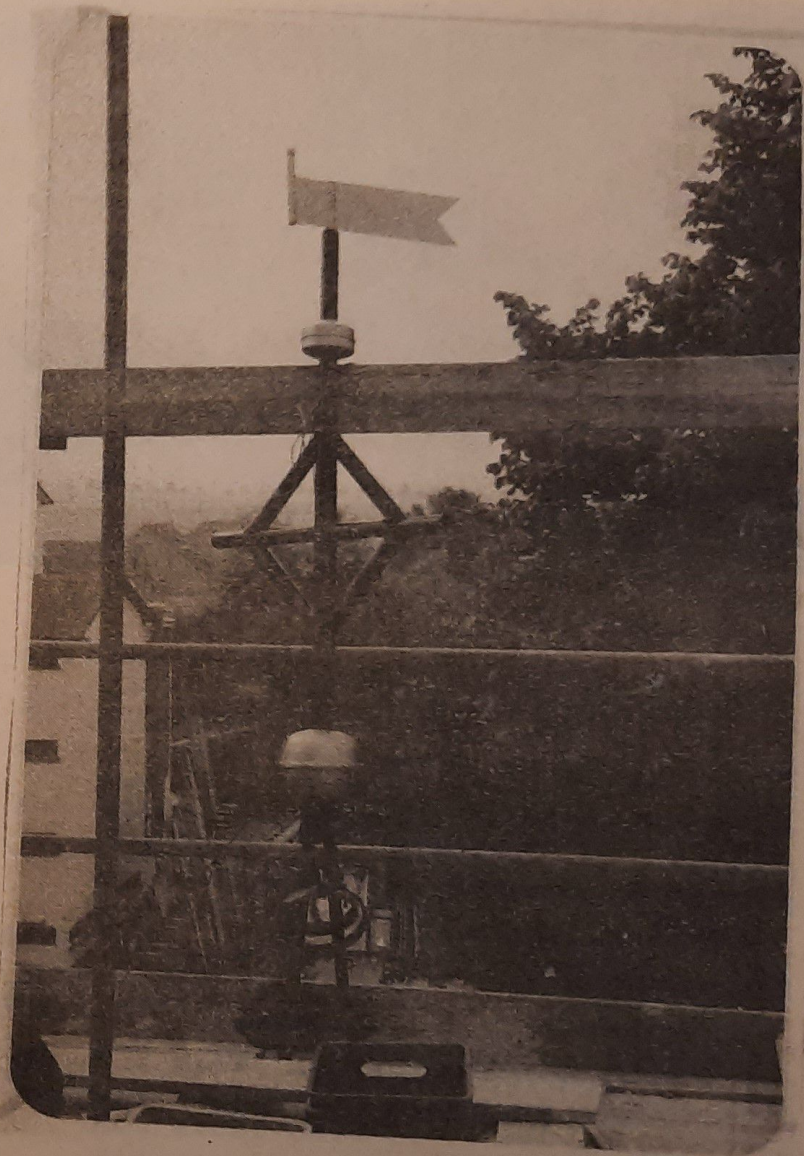
Dit hield in dat er rap een actie op touw moest worden gezet om de eigen inbreng van 10%, zijnde ± f.50.000,00 bijeen te krijgen.

Dank zij de medewerking van de gehele dorpsgemeenschap was dit bedrag binnen een week bijeen.

Ik hoop, dat hieruit de konklusie mag worden getrokken,
dat er in onze dorpsgemeenschap meer belangstelling voor
de kerk is dan uit de opkomst tijdens de diensten blijkt.
Voor al de gaven zijn wij dankbaar, maar laten we ook
allen samen in deze gerestaureerde kerk als een herboren
gemeente tesamen komen, luisterend naar Gods woord en
bemerken dat zijn deur in Jezus Christus voor iedereen
openstaat.

namens de Kerkvoogdij,
J. Pekelder.

"het lang verwachte moment"
- de windwijzer is terug -

Gasselternijveen, Weg naar Stadskanaal.

Aanvankelijk stond bij de in 1859 in gebruik genomen kerk, de toren er niet vóór, als thans, doch er bovenop. Het bleek echter dat het gewelf dit op den duur niet kon dragen. In 1879 werd tot afbreken van dien toren en het bouwen van een nieuwe er voor besloten. Dit werd op 29 Maart 1879 door Kerkvoogden en Notabelen uitbesteed voor f 1837, zonder de metselsteen, die blijkbaar onderhands was aangekocht, of mogelijk ook was geschonken. Ter vergelijking van de loonen van thans, vermelden we nog dat als tariefsprijzen werd berekend als uurloon voor een timmerman 17 ct., voor een stucadoor en steenhouwer 25 ct. en voor een opperman 11 cent per uur.

En aldus verbouwd, staat deze kerk er tot op heden.

Een beetje geschiedenis van de Hervormde Gemeente.

- 1648 De gemeente was zo gegroeid dat een zelfstandige Hervormde Gemeente kon worden gesticht.
- 1697 De eerste kerk werd gebouwd, maar al spoedig door noodweer verwoest.
- 1707 Er werd een nieuwe kerk gebouwd waarbij een school en meesterswoning kwam. Dat laatste is ten dele het tegenwoordige pand Hoofdstraat 28.
- 1734 kwam de gemeente in het bezit van de oudste der beide avondmaalsbekers; de tweede werd in 1836 door de "Gildebroeders" aan de kerk geschonken. Beide bekers worden nog steeds gebruikt. Een deel van het overige avondmaalsservies schonk Ds.J.L. Speckman in 1882.
- 1828 werd de pastorie op de tegenwoordige plaats gebouwd.
- 1843 klaagde reeds Ds. J.E.Feisser (die nog datzelfde jaar zou worden afgezet en de stichter der Baptisten werd) : "*Naar waarheid kan gezegd worden, dat de kerk in allen gevalle te klein is voor de zeer vergrootte bevolking van dit dorp*".

- 1856 werd toestemming gegeven voor de bouw van een nieuwe kerk. (de huidige dus)
- 1857 De aanbesteding vond plaats voor de som van f. 8.460,00.
- 1858 De bouw werd vertraagd door een meningsverschil tussen de kerkvoogden en de aannemer.
- 1860 Op 8 januari 1860 werden als eersten in de nieuwe kerk gedoopt:
Trijntje, dochter van Geert van der Veen en Willem-pje Lukas Salomons, en
Elsje, dochter van Jan Smalbil Ketelaar en Hendrik-je Piening.
- Op 2 februari 1860 vond de eerste huwelijksinzegening plaats, en wel van Geert Berends Kuilman en Annechien Willems Salomons.
- 1879 werd begonnen met de tegenwoordige toren die in de plaats kwam van een houten torentje.
Voordien had de kerk geen toren en hing de luidklok in een boom van de pastorie-tuin.

1900 De kerk kreeg haar orgel, nadat de gemeente-zang voordien geleid werd door de onderwijzer, die tevens koster was.

1953 werd het interieur van de kerk aan een ingrijpende restauratie onderworpen. Van de ongeveer 15.000,00 gulden die hiermee gemoeid waren werd de helft geleend en de andere helft door de gemeente bijeengebracht.

Een geheel nieuwe indeling werd verkregen door de nieuwe kansel tegen de westelijke muur te plaatsen en de oude halfronde banken door gemakkelijk zittende rechte banken te vervangen.

Het orgel kreeg een elektrische windvoorziening. Het geheel is in moderne, lichte kleuren uitgevoerd. Deze restauratie werd voor een groot deel door gemeente-leden in vrije tijd verricht.

Een bijzonderheid, die het vermelden waard is, betreft de luidklok. Deze werd betrokken van L.J.Elsinga te Groningen voor f. 267,57. Zoals velen zich herinneren is deze klok tijdens de Duitse bezetting geroofd, maar na de oorlog weer teruggekomen.

Bij Koninklijk Besluit van 31 oktober 1865 no. 95 werd aan de Nederduits Hervormde Gemeente te Gassel-ter Nieuwveen voor de bouw van een nieuwe kerk een subsidie f. 2.400,00 groot toegekend, onder gelijktijdige vermelding dat de Algemene Synode f 1.500,00 zou bijdragen.

Op 13 december 1859 kon de Provinciale Drentse en Asser Courant melden:

Gassel-ter - Nijveen, 12 december.

Met zekerheid kunnen we melden, dat het fraaije kerkgebouw alhier, waarover bijna drie jaren is gewerkt, op den 18 dezer godsdienstig zal worden ingewijd. Als iets bijzonders deelen we nog mede, dat 't overlijden van de oudste in onze kerkelijke gemeente, eene vrouw van bijna 94 jaren, de eerste is geweest, wier dood met de nieuwe klok is aangekondigd.

"Daar hier voor 1859 geen toren was, hing een klokje, ongeveer dertig nederlandsche ponden (K.G.) zwaar, in een eiken boom, die in de pastorietaun stond. Dit klokje was in het begin dezer (negentiende) eeuw in Holland aangekocht, verwaarts het ook weder is heengegaan en had tot opschrift: Soli Deo Gloria 1743". Op de nieuwe kerk staat in het midden een toren, waarin een klok, welke nagenoeg het volgende opschrift heeft: "Deze klok is den 1 Nov. 1858 te Groningen gegoten voor de hervormde gemeente van Gasselternieuveen, onder directie van de kerkvoogden, door L.J. Elzinga en zoon".

1859

18 December.

Heden had hier de inwijding van de nieuwe kerk plaats. De Leraar der Gemeente sprak daarbij naar aanleiding van 1 Kon. 8 : 29 a en riep Gods zegen in om dit huis en al het daar te verrigten werk.

Uit de " Handelingen des Eerw. Kerkenraads der Herv. Gemeente op het Gassel-ter-Nieuwveen "

Gasselternijveen

Ned. Herv. Kerk en Pastorie

Uitg. van W. H. van Beek, Boekhandel, Samskruis.

Ned. Herv. Kerk en Pastorie
Gasselternijveen

R A A D S E L.

Hier in ons Nederland en binnen onze palen,
 Daar staat een raar gebouw; ik zal het u verhalen:
 Men geeft het hedendaags de naam al van een toren,
 Hoe dat die is gebouwd - ik zal 't u laten hooren.
 't Bestek van dit gebouw, dat is zoo juist gemeten,
 Daar is maar hoegenaamd geen greintje uit vergeten.
 De grondslag van 't gebouw, dat is toen al gelegd,
 Al eer dat Adam was, gelijk een ieder zegt.
 De bouwheer van dit werk behoeft geen materialen,
 Daar behoeft ook nooit geen mensch een stuiver toe betalen,
 De grond daar hij op staat, daar wordt hij uit gehouwen,
 En die hem heeft gemaakt, dien gaat hem onderhouden.
 Daar is nooit geen bijl, of boor, of hamer aan gehoord,
 De bouwman, evenwel, die bouwt gestadig voort;
 Daar is geen werkmán bij, om steen en kalk t' aandragen,
 Er is geen timmerman om de spijkers te verslagen;
 Daar is geen poort of deur, die men behoeft te sluiten;
 Er is geen raamwerk aan, voorzien met glas of ruiten;
 Daar zijn geen latten aan, waarvan de pannen waaijen;
 Er is geen weerhaan op, die naar de wind gaat draaijen;
 Maar wel een ooijselaar, wie heeft ooit zulks gaan hooren,
 Die heeft zijn nest gebouwd op 't topje van de toren.
 En als het klokje luid, dan gaat de vogel vliegen;
 Het is wel grondig waar; ik mag er niet om liegen;
 't Is alles wonderbaar en wonder om te hooren;
 Met recht draagt dit gebouw den naam van: wondertoren;
 De pannen groen van kleur, die worden afgenomen
 Wanneer de herfst genaakt en 't ijs begint te komen;
 Dan staat het 's winters stil, totdat de dagen langen
 Dan komt de bouwheer en gaat hem nieuw behangen;
 Geen hagel, wind of sneeuwen kan den bouwheer storen,
 Hij bouwt maar altoos voort, aan deze wondertoren.
 Hij scheid zelfs nimmer uit, want 't gaat hem niet verdrieten,
 Hoewel hij voor zijn loon, geen penning wil genieten.
 Hij wordt ook nimmer moe, hij hoeft zich niet te rusten:
 Hij bouwt al d'eeuwen door, tot aan de verste kusten.
 Zie! daar hebt gij 't nu al, wat ik er van kan zeggen:
 Als gij er meer van weet, dan moet gij 't maar uitleggen.
 Nu vraag ik u mijn vriend, waar dat de toren staat,
 En 'k geef u nog de tijd, drie uren tot beraad;
 En zeg mij dan meteen, of gij het plaatsje kent.
 Dan geef 'k u uit mijn zak, drie duiten tot present.

H E T   A N T W O O R D .

Bet raadsel, zoo ik hoor, dat baart niet veel bezwaren
Mij dunkt, in drie uur tijds, zal ik het wel verklaren.
Ik maak op dese wijs, het raadsel dus bekend:
Te Gasselter-Nieuwveen, een plaats in 't landschap Drenth,
Daar staat een eiken boom, die dient daar tot een toren,
De klok hangt in zijn top, men kan haar nauwelijks hooren.
Wel twee minuten ver; zoo ver ging ik eens staan.
En hoorde met vermaak, het klokje zachtjes gaan;
Ik ging een weinig voort; toen zette ik mij weer neer;
Ik luisterde weer toe, maar 'k hoorde het gansch niet
meer.

Is dit raadsel niet, dat gij mij gingt uithalen ?
Mij dunkt nu moest gij mij, de duiten maar betalen.
Neen ! dat is 't nog niet al, dat weet ik wel mijn vriend,
Want anders had ik ook de duiten niet verdient.
De bouwheer van dat werk, want dat wilt gij toch weten,
Waar dat die zich bevindt, en hoe die is geheeten:
Dat is God, mijn lieve vriend ! dat is God, die de wereld
schiep,
En die toen ook de boom in zijn aanwezen riep.
Ja, die zelfs Eden ook beplant heeft met veel boomen,
Aleer Hij Adam had, uit d' aarde voortgenomen
En die ook al zijn werk, tot nu toe onderhoud,
Ziedaar, het raadsel nu ten volle ontvoerd.
Nu moogt gij dan met regt, het geld aan mij betalen,
Of moet ik met geweld de duiten van u halen ?
Neen ! Neen ! daar hebt g'uw geld, maar ik ben niet
voldaan,
Maar schei er maar mee uit, gij moogt er mee volstaan.

Willem Salomons